

SÖRMLANDS
BYGDEN
1944

Även tjuvföreningarna ha fått avgörande betydelse för utvecklingen. Den första startade vid 1900-talets början, och följdes snart av flera. Antalet är för närvarande 108, som tillsammans hålla 128 tjuvar, samtliga av S. R. B.-ras.

På sista tiden har även bildats s. k. seminföreningar, vilka arbeta för befruktning av kor genom artificiell sädesöverföring. Genom denna metod kan man använda en tjur till ett betydligt större antal kor än som förut varit möjligt, varigenom värdefulla tjuvar bättre kunna utnyttjas. Pionjär-arbetet på detta område har utförts på Mörkö i Södermanland under ledning av vetenskapsmän vid husdjursförädlingsanstalten Wiad. Tack vare husdjurskonsulenten Y. Hanssons initiativ ha i Södermanlands län ett stort antal seminföreningar kommit till stånd.

En statlig åtgärd, som förmodligen kommer att få stor betydelse för nötkreatursaveln, är den lagstadgade besiktningen av tjuvar. Södermanlands läns hushållningssällskap har beslutat, att tjuvbesiktningen inom länet skall börja under år 1945. Sedan lagen trätt i kraft, äger ingen utlåna en tjur till tjänstgöring, om denne icke är besiktigad och godkänd. Detta kan synas vara ett väl stort ingrepp i den personliga handlingsfriheten, men liknande bestämmelser ha ju sedan långt tillbaka varit gällande inom hästaveln och sedan 10 år även inom svinaveln.

Tack vare de kulturbeten och kultiverade naturliga betesmarker, som nu finnas, samt de förbättrade metoder, vilka praktiseras för stråfödrets tillvaratagande i form av tidigare skörd av höet, konservering av grönmassa enligt A. I. V.-metoden m. m. har det lyckats de sörmåländska jordbrukarna att hålla produktionen uppe, trots att de endast i mycket ringa omfattning kunnat få tillgång till importerade fodermedel under nuvarande avspärningstider.

Det moderna avelsarbetet söker förena teori och praktik, så att vetenskapens landvinningar på ärtlighetslärans, näringsfysiologiens och övriga för nötboskapskötselns viktiga vetenskaper utnyttjas i det praktiska avelsarbetet.

Man får hoppas, att de sörmåländska djuruppfödarna även i framtiden skola hävda sig i konkurrensen, då ju Södermanland är ett av de viktigaste områdena för S. R. B.-avels verksamhet.

God utrustning har nu kommit hemvärrnet till del. Gruppchefen här ovan har en modern kulsprutepestol. — Foto Lemnart Bernadotte.

HEMBYGDEN OCH HEMVÄRNET

AV INGEMAR WIDEBECK

Färdas man en tidig söndagsmorgon utefter en av våra sörmåländska landsvägar, kan man ofta nog vid korsvägar och tilitfartsvägar lägga märke till smärre grupper av gråklädda äldre män och pojkar, som synas stå fördjupade i allvarligt samtal. Det blågula krönta märket på vänstra överarmen upplyser om, att det är en grupp hemvärnsmän, som samlas för frivillig övning i hembygdens försvar.

I en sömländsk skogsbacke får två gruppchefer sina instruktioner av hemvärnsområdesbefälhavaren. — Foto Lennart Bernadotte.

Fortsätter man vägen framåt, händer det att man plötsligt råkar in i en till synes omotiverad, ej särdeles vällyktande dimma för att rätt väd det är hindras av en kraftig tvås över vägen uppsatt järnboom eller annat dylikt hinder. Genom röksløjorna kan man skymta gräklädda figurer, som krypande eller springande med korta ansatser arbeta sig fram på sidan om vägen, och man kan också ur dimman höra livlig gevärseld och ett och annat automatvapens tiska knattrande.

Det är den "leda fienden", oftast representerad av grannsocknens hemvärn, som under skydd av rökgranaters kvävande moln

Ålderskillnaden i hemvärnets får bilden ovan illustrera. Får man tro bilden har strapatserna tagit hårt på den äldre av mannarna, men kanske kan gesten i stället tolkas som en gruppchefes förvillan över ungdomens obekantskap med vapnets bruk. — Foto Lennart Bernadotte.

försöker bryta sig fram, och det är socknens eget hemvärn, som alarmerats för att genom försvar av den omstridda vägspärren korsa "fiendens" avsikter och därmed skydda den egna hembygden.

Har man ögonen med sig, kan man även vid sidan av vägen på någon väl dold och skyddad plats urskilja en mindre grupp män och kvinnor med rödakorsbindel om armen och försedda med bårar, cykelbårar och sjukvårdsmateriel. Det är hemvärnets "tjil-

fälliga förbandsplats', vars uppgift är att vid strid följa hemvärns-truppen för att omhändertaga och bortföra sårade och skadade.

När striden någon timme böjlat fram och åter och slutligen avblåses tillskriva sig i regel båda de kämpande styrkorna segern och diskussionens vågor gå höga ända tills vän och fiende församlas till gemensamt korum. Detta förätas merendels av socknens kyrkoherde. När slutligen "Vår Gud är oss en väldig borg" och den gamla krigsmannabönen "Gud bevara Konungen och Fäderneslandet" förklungat, återgå hemvärnsmännen till sin dagliga gärning.

Ända sedan år 1940 förekommer övningar av ovan skisserad art regelbundet över hela vårt land, och vårt Hemvärn står numera väl berett att i vad på detsamma ankommer möta sådana överraskningar, som då övergingo våra grannländer. Då ingen svensk man eller kvinna numera lär vara okunnig om Hemvärnets existens eller om dess huvudsakliga uppgifter, finnes det ingen anledning att här upptaga utrymmet med en redogörelse därför. De särskilda hemvärnsområdenas uppgifter höra för övrigt till de bitar av det stora "pusslet", som vi hemvärnsmän böra behålla för oss själva.

Att hemvärnet är och alltmera blir en faktor att allvarligt räkna med vid landets och hembygdens försvar ställes numera icke av någon i tvivelsmål.

Men hemvärnsrörelsen har även fått en annan betydelse för hembygden, ty med dess tillkomst och jämsides med densamma har ute i bygderna lottarörelsen och rödakorsorganisationerna skjutit fart. Om man studerar ortspressen kan man ofta finna att dessa tre organisationer gemensamt i sina hemorter anordna sammankomster, som visserligen äro enkla och anspråkslösa, men där ortsbefolkningen ur skilda samhällsklasser gärna träffas och få tillfälle att under fria former dryfta gemensamma intressen. Den omständigheten att i hemvärnets led återfinnas män över värnpliktsåldern och pojkar under samma ålder gör att äldre och yngre generationer sammanföras, och vad detta betyder för ungdomen, både vad beträffar fostran och tradition, kan icke högt nog uppskattas.

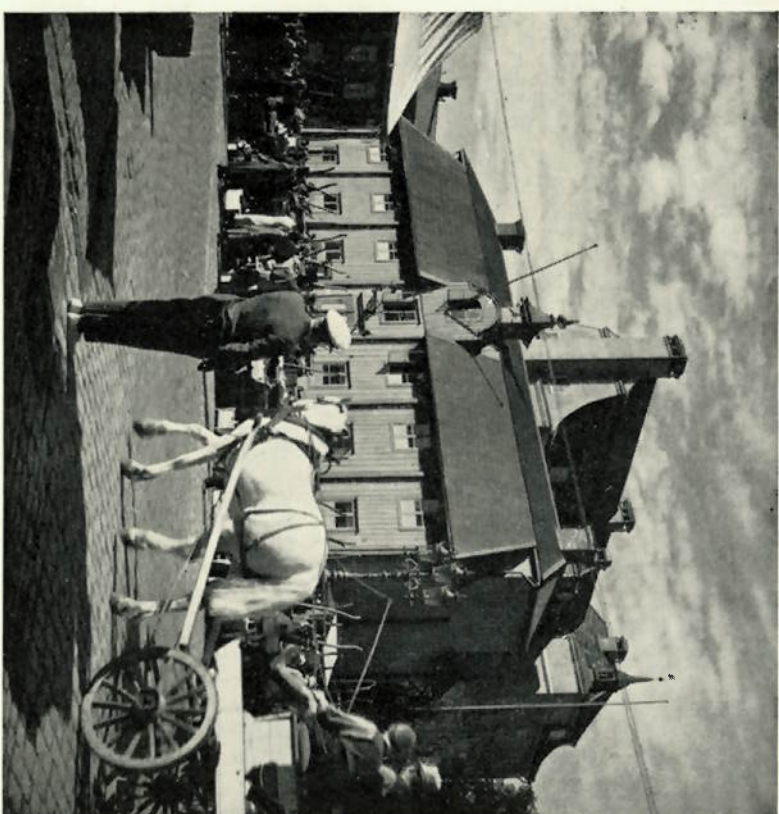

Är strapatserna emellertid av ovanstående slag, förstår man att de äldre årgångarna av hemvärnsmännen kan behöva torka svetten ur pannan, så som möjligen skedde på föregående bild. — Foto Lennart Bernadotte.

Hemvärnet med sitt väl ordnade alarmeringssystem står icke endast berett till bekämpande av yttre fiender utan utgör även en snabb och effektiv hjälp vid exempelvis skogsbränder och andra dylika olyckor. Vid olycksfall, där en snar hjälp är nödig, behöver hemvärnsmannen ej heller stå handfallen. Genom den utbildning han erhållit vet han hur han skall kunna lämna den första hjälpen och skulle en brådskande transport till sjukhus eller läkare vara nödvändig, kunna ett par hemvärnsmän med cykelbår snabbt och bekvämt ombestyrja denna.

Man frågar sig måhända vad vårt hemvärn skall kunna uträtta vid krig eller ockupation. För den som i likhet med underrecknad ända sedan hemvärnets tillkomst haft förmånen syssla därmed och under denna tid lärt känna hemvärnsmän från såväl stad som landsbygd är frågan icke svår att besvara. Jag tror fullt och fast på att hemvärnsmännen, om det en gång skulle gälla allvar, utan tvekan och utan tanke på egna risker komme att fylla sina plikter. Jag tror också att en ockupationsmakt rätt snart skulle finna hemvärnets vara en besvärlig fiende, som, väl utbildad med vapen och sprängämnen, funnes överallt och ingenstädes. Vad patrioterna i våra grannländer utan föregående organisation och övning förmått och förmå, det och mera till skall vårt hemvärn, om så skulle erfordras, med sin över hela riket spridda organisation kunna åstadkomma.

Men hemvärnets, som är fullt frivilligt, behöves för att kunna fylla sina uppgifter även i fredstid allt det stöd, som kan lämnas. Det må därför vara mig förlåtet, att jag använder detta tillfälle att vädja till envar, som anser vårt land och vår hembygd vara värda att försvaras: Anslut Eder till hemvärnets eller någon av dess ovan omnämda systerorganisationer eller, om detta icke är Eder möjligt, lämna hemvärnets hjälp och stöd på annat sätt som bäst passar Eder.

Hembygdsförbundet har i år givit ut en vägledning över Södertälje, varur ovanstående bild är hämtad. — Foto V. Lundgren.

SÖRMLAND I NYUTKOMMEN LITTERATUR

AV MATS ESSÉN

Ett värdefullt litterärt tillskott till sörmölandslitteraturen är F. Alving, Målarfolk (Norstedt, 264 s.). "Som det var en gång" är titelns underrubrik. Jag är säker på, att författarinnan för oss åter till sin egen ungdomstid på Selaön, kanske stömmen till åtskilliga av berättelserna äro uppsnappade hos pigorna i köket